

# Vándorgyűlésre hangolva

A hazai erdészeti felsőoktatás története kétszáz éves múltra tekint vissza. 1809. február 12-én kezdte meg előadásait Selmecen, az általa vezetett Erdészeti Tanintézetben Prof. Dr. Heinrich D. Wilckens akadémiai tanár, császári és királyi bányatanácsos a főkamaragrófi hivatal tagjainak jelenlétében. Az évfordulóhoz kapcsolódva, a 2007-ben elkezdődött jubileumi események részeként, az Országos Erdészeti Egyesület 2009. évi Vándorgyűlésének fő helyszíne – a történelemben immár harmadszor – Selmecbánya lesz. Az ünnepi alkalom témájának felvezetését most kezdjük el az Erdészeti Lapok hasábjain. A fellelhető dokumentumok alapján megidézzük a két egykori közgyűlés körülményeit, hangulatát, a téma kutatóinak (dr. Bartha Dénes, és dr. Oroszi Sándor) segítségével. A szervezők célja, hogy a felidézett események, Selmec üzenete megragadjon a Tisztelt Olvasót.

## Az Ungarischer Forstverein (Magyar Erdészegylet) selmeci közgyűlése(i)

Selmecbánya mint egyleti vándorgyűlés színhelye először 1861-ben merült fel. Ez összefüggésben volt az uralkodó 1860-ban kiadott „Októberi diplomá”-jával, a kortársak által a „magyar világ” visszatérő eredményeivel. A következő évben, 1861-ben ugyanis *Divald Adolf* és *Wagner Károly* Selmecen megkapta a magyar nyelvű „Erdészeti Lapok” kiadására az engedélyt, miközben az Ungarischer Forstverein berkeiben szintén erősödött a „magyar párt”. Az egylet vezetősége ekkor, az 1861. évi XI. közgyűlés alkalmával úgy látta, hogy célszerű mind a *Divald-Wagner* által képviselt, csak magyar nyelvű szaklap felé, mind az elsősorban Selmecre összpontosuló „magyar párt” felé nyitni. Ennek jele volt *Wagner Károlynak* (távollétében!) válaszmányi taggá választása, s egy esetleges selmeci közgyűlés felvetése. (A közgyűlések előkészítéséért általában egy-egy válaszmányi tag volt a felelős.) Wagner mindenesetre az 1861. októberi levelében leszögezte: egy selmeci közgyűlést nagyon jól elő kell készíteni. Ráadásul azt ne a szokásos időben, azaz augusztusban vagy szeptemberben, tehát az Akadémia oktatási szünetében, „hanem akkor tartassék, mikor az erdészeti tanuló ifjúság is itt van, hogy érdeket költsön az ember az egyleti működés iránt a fiatalságban is, s azonkívül a város sem lenne oly élénk, mint a szünidők alatt lenni szokott.”

Az Erdészeti Lapok 1862. évi megindulása azonban – elsősorban *Divald* és az egyleti vezetőség közötti levélváltásoknak, sajtó útján „üzengetéseknek” köszönhetően – a selmeci „magyar párt” és az egyleti vezetőség között csaknem szakításhoz vezetett. Így az 1862. évi vándor-

gyűlés színhelyéül nem Selmecet, hanem Gödöllőt nevezték meg. 1861. december 27-én azonban a „magyar párt” hívei Selmecen megfogalmaztak egy memorandumot, amelynek legfontosabb követelései: 1. válasszanak új elnököt; 2. az egylet székhelyét tegyék át Pestre; 3. az egyleti közleményeket német mellett magyarul is jelentessék meg; 4. alakítsanak egy bizottságot, amely eljár a magyar erdészeti irodalom ügyében; 5. az egyleti jegyzőkönyveket mind német, mind magyar nyelven tegyék közzé. Erre a későbbiekben „selmeci jegyzőkönyv”-nek nevezett követelésekre alapozódott az egylet magyarosítási törekvése, s amely törekvés elől a gróf *Königsegg-Aulendorf Gusztáv* által vezetett elnökség egyáltalán nem zárkózott el.

Sőt, mivel a „selmeci jegyzőkönyv” 2. és 4. pontja az alapszabály megváltoztatását igényelte, rendkívüli közgyűlés kitűzését határozták el. Ennek megfelelően 1862. július 4-5-én (tehát figyelembe vették *Wagner* kívánságát is a tanulói ifjúságot illetően) kértek engedélyt a rendezvény megtartására. A Helytartótanács azonban az 1862. június 17-én kelt levelében a közgyűlés összehívását megtiltotta, mondván, ott lesz az októberi gödöllői vándorgyűlés, a kérdéseket akkor tárgyalják meg. Az elnök, a birodalmi gróf, nem hagyta annyiban; ismételt levélben fejtette ki: a közgyűléseken eddig semmilyen atrocitás nem volt. Az igaz, hogy Selmecen nincsenek biztosítva arról, hogy valamelyik „felbujtogatott ifjú” rendzavarást kövessen el (mert bár a helytartótanácsi levél erre nem utalt, de az adott politikai helyzetben nem volt nehéz kitalálni a tiltás mögötti valódi okot), de mégis Selmec az

alkalmas hely az egyesület új alapszabálya, illetve a „selmeci követelések” nyugodt megbeszélésére. Ugyanakkor az Ungarischer Forstverein párt- és nemzetiségi szempontból semleges szervezet, tehát az Októberi diploma szerint a nyelvi kérdésnek (ez mintegy válasz volt a „magyar párt”-nak is), a nyelvhasználatnak nem lehet akadálya.

A Helytartótanács által javasolt gödöllői vándorgyűlés napirendjébe nem fért bele, így fel sem vették a „selmeci követelések” általános megtárgyalását. Annál is inkább nem, mert *Divald* és az egyleti vezetőség – ismét – polémia folytatott; újra a szervezeti és nyelvi kérdések kerültek napirendre. Mai szemmel nézve sajnálhatjuk, hogy 1862-ben Selmecen nem tarthatták meg a rendkívüli közgyűlést, mivel az erdészegylet magyarosítása akár akkor is végbemehetett volna. Látjuk, az egyleti vezetőség nem zárkózott el előle.

Sőt, a „selmeci párt” 1862. október 2-án kelt levele alapján gróf *Königsegg-Aulendorf Gusztáv* lemondott, s helyette elnöknek – ismét csak a selmeciek ajánlásával – ifjú *berceg Eszterházy Pált* választották meg, míg az egyik alelnök a szentantali *Helm Ervin* lett. (Helyette került aztán a következő évben *Pálffy István* gróf az egyik alelnöki székbe.)

Az 1863. évi veszprémi közgyűlésen a következő évi helyszínéről nem döntöttek, azt rábízták a válaszmányra. Az 1863. november 5-ei válaszmányi ülésen aztán jegyzőkönyvben rögzítették: „a következő, XIV. közgyűlés helyszínéül a már régóta javasolt szabad királyi bányaváros, Selmec választott, és a titkárság felkérő, hogy a város tekintetes magisztrátusával ebben a kérdésben lépjen érintkezésbe.”

Így került sor 1864-ben az első selmeci közgyűlésre.

Dr. Oroszi Sándor

\* \* \*

### Kerületvezető erdészek figyelem!

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége kéri a kerületvezető kollégákat, hogy aki megőrizte szolgálati naplóját, juttassa el a szerkesztőségbe. Szeretnénk ezekből a feljegyzésekből kivonatolni, és a tanulságos, érdekesebb eseményeket, megfigyeléseket közreadni. A naplókat természetesen visszajuttatjuk a feladónak. Ha fénymásolatot kapunk az is alkalmas a szerkesztésre. Megkülönböztetett figyelemmel várjuk idős erdészek feljegyzéseit.

A szerkesztőség